DOI https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.3.8

SYSTEM KONTROLI FINANSOWEJ WYDATKÓW NA SZKOLNICTWO WYŻSZE

Zhanna Lytvynenko
aspirantka
Klasycznego Uniwersytetu Prywatnego (Zaporoże, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0001-6652-0250
lytvynenko_zh@gmail.com

Adnotacja. W artykule autor analizuje kontrolę finansową wydatków instytucji szkolnictwa wyższego, rodzaje i metody kontroli finansowej działalności instytucji szkolnictwa wyższego, podkreśla społeczną kontrolę finansową działalności instytucji szkolnictwa wyższego, oferuje wykonywanie publicznej kontroli finansowej działalności instytucji szkolnictwa wyższego poprzez utworzenie dwóch głównych podmiotów: Izby Społecznej Ukrainy i Ukraińskiej Unii Studenckiej, zaproponował taką różnorodność metod kontroli finansowej jak endowment-monitoring, który jest obserwacja ruchu środków pieniężnych instytucji szkolnictwa wyższego.

Słowa kluczowe: koszty, kontrola finansowa, szkolnictwo wyższe, działalność finansowa, fundusze pieniężne, instytucja szkolnictwa wyższego, audyt, kontrola.

THE SYSTEM OF FINANCIAL CONTROL OF EXPENDITURE ON HIGHER EDUCATION

Zhanna Lytvynenko
Graduate student
The Classical Private University (Zaporizhzhia,Ukraine)
ORCID ID: 0000-0001-6652-0250
lytvynenko_zh@gmail.com

Abstract. The article is dedicated to the financial control over expenditures of higher education institutions, types and methods of financial control of higher education institutions, the author singles out public financial control of higher education institutions, proposes to exercise public financial control of higher education institutions by creating two main entities: Chamber of Ukraine and the Ukrainian Students' Union, proposed such a variety of methods of financial control as endowment monitoring, which is an observation of the cash flow of higher education institutions.

Key words: expenses, financial control, higher education, financial activity, monetary funds, institution of higher education, audit, inspection.

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИДАТКАМИ НА ВИЩУ ОСВІТУ

Жанна Литвиненко
аспірантка
Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-6652-0250
lytvynenko_zh@gmail.com

Анотація. У статті автор досліджує фінансовий контроль за видатками закладів вищої освіти, види та методи фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти, виокремлює громадський фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти, пропонує здійснювати громадський фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти за допомогою створення двох основних суб'єктів: Громадської палати України і Українського студентського союзу, запропонував такий різновид методів фінансового контролю як ендаумент-моніторинг, який представляє собою спостереження за рухом грошових коштів закладів вищої освіти.

Ключові слова: видатки, фінансовий контроль, вища освіта, фінансова діяльність, грошові фонди, заклад вищої освіти, ревізія, перевірка.

Вступ. Дослідження історії становлення та розвитку фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти дозволяє стверджувати, що даний процес пов'язаний з розвитком системи вищої освіти в Україні, соціально-економічними та політичними умовами розвитку держави.

Основна частина. Проблематику правових засад публічних видатків, виконання бюджетів за видатками та фінансування реалізації функцій і завдань держави та місцевого самоврядування, фінансового контролю в цій сфері проаналізовано в працях таких українських і зарубіжних науковців, як: Н.В. Астафуров, Л.Я. Беновська, В.В. Бойко, Л.К. Воронова, В.А. Вдовічен, О.П. Гетманець, І.В. Гінсбург, О.О. Дмитрик, Ю.О. Крохіна, Н.А. Куфакова, А.О. Монаєнко, О.А. Музика-Стефанчук, А.А. Нечай, С.О. Ніщимна,

Є.С. Овсянніков, О.П. Орлюк, Н.Ю. Пришва, В.О. Рядінська, Л.А. Савченко, О.В. Солдатенко, Н.І. Хімічева, Н.Я. Якимчук та ін.

Фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти можна визначити як функціонування органів публічної влади, громадських організацій та інших суб'єктів з перевірки дотримання закладами вищої освіти законності, доцільності, ефективності формування, розподілу та використання грошових фондів з метою реалізації ефективної освітньої політики держави для забезпечення прав і свобод громадян в сфері вищої освіти.

Фінансовий контроль за видатками закладів вищої освіти можна визначити як сукупність контрольних дій органів публічної влади, громадських організацій та інших суб'єктів з перевірки дотримання закладами вищої освіти законності, доцільності, ефективності використання виділених головних розпорядником бюджетних коштів грошових фондів з метою реалізації ефективної освітньої політики держави для забезпечення прав і свобод громадян в сфері вищої освіти та виконання ними статутних завдань в частині використання бюджетних коштів.

Визначившись з поняттям фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти та за видатками закладів вищої освіти, необхідно розглянути загальні цілі, завдання даного контролю, враховуючи, що у різних видів фінансового контролю можуть бути свої особливості.

Основна мета фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти – це профілактика і своєчасне виявлення їх порушень фінансової дисципліни, а також законності і економічності в управлінні фінансовою діяльністю даних установ.

Завданнями фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти є: – забезпечення виконання закладами вищої освіти вимог нормативно-правових актів України (Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, законів «Про освіту», «Про вищу освіту», статутів закладів вищої освіти та ін.) при здійсненні фінансово-господарської діяльності; здійснення закладами вищої освіти ефективного планування фінансово-господарської діяльності відповідно до затверджених нормативів; забезпечення органів управління оперативною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень при здійсненні керівництва закладами вищої освіти; здійснення охорони та захисту майнових прав та об'єктів нерухомості закладів вищої освіти; встановлення доцільності господарських операцій, що здійснюються закладами вищої освіти; аналіз і оцінка стану об'єктів і суб'єктів фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти; виявлення резервів фінансово-економічного потенціалу закладів вищої освіти; застосування заходів юридичної відповідальності до осіб, які порушили фінансову дисципліну закладу вищої освіти; здійснення профілактики порушень в сфері фінансової діяльності закладів вищої освіти.

Для даних закладів вищої освіти будуть характерні зовнішній, відомчий і внутрішньоорганізаційні фінансовий контроль.

Суб'єктом, що здійснює зовнішній фінансовий контроль за видатками закладів вищої освіти, є Державна аудиторська служба України, Державна казначейська служба України, які проводять його у вигляді попереднього, поточного і наступного контролю.

Відповідно до п. 3 Положення про Державну аудиторську службу України, завтердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43, одним із основних завдань Держаудитслужби є здійснення державного фінансового контролю, спрямованого на оцінку ефективного, законного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, досягнення економії бюджетних коштів.

Відомчий фінансовий контроль здійснюється відповідними міністерствами, у віданні яких перебувають заклади вищої освіти (наприклад, Міністерство фінансів України щодо Університету державної фіскальної служби України), а внутрішньоорганізаційний фінансовий контроль – фінансовими відділами і бухгалтеріями закладів вищої освіти.

Об'єктами фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти є (Монаєнко, 2009: 114): план фінансово-господарської діяльності установи; річна бухгалтерська звітність установи; відомості про проведені контрольні заходи та усунення недолків в результаті їх проведення; кошторис закладу вищої освіти; надання різноманітних послуг або виконання робіт; звіт про результати діяльності закладу вищої освіти та про використання закріпленого за ним державного майна.

Практично всі зазначені документи є об'єктами наступного фінансового контролю. Попередній контроль буде здійснюватися тільки на стадії виділення бюджетних видатків за бюджетними призначеннями.

Більшість закладів вищої освіти існують як бюджетні установи (державної та комунальної форми власності).

Бюджетною установою є, на нашу думку, неприбуткова організація, створена державою в особі відповідного органу державної влади, чи територіальною громадою в особі відповідної місцевої ради для виконання робіт, надання послуг з метою забезпечення реалізації повноважень державних органів або органів місцевого самоврядування в сфері науки, освіти, охорони здоров'я, культури та ін.

Фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти багато в чому схожий з контролем діяльності казенних підприємств. Єдине, що їх відрізняє, – це положення, пов'язані з контролем за діяльністю бюджетної установи, щодо відповідальності його керівника. Законодавство передбачає, що органи, які здійснюють функції і повноваження засновника бюджетної установи, при укладанні (переукладання) трудового договору з його керівником повинні передбачити: показники оцінки ефективності та результативності його діяльності; умови про розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця за наявності певних умов.

Наглядові ради, що створені у закладах вищої освіти, можуть також здійснювати фінансовий контроль за їх діяльністю. Зокрема, вони можуть перевіряти, наприклад, проект плану фінансово-господарської діяльності, звіт про діяльність та про використання майна, питання проведення аудиту річної бухгалтерської звітності.

Основним видом фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти є бюджетний контроль, а основним методом – ревізія.

Таким чином, фінансовий контроль закладів вищої освіти являє собою перевірку співвідношення планових і фактичних показників фінансової діяльності або бюджетного кошторису, наявності невикористаних залишків бюджетних коштів, а також видатків на надання державних послуг.

Далі доцільно звернутися до розгляду специфіки використання різних видів, форм і методів фінансового контролю стосовно до закладу вищої освіти.

Найбільш значущим видом в системі фінансового контролю є державний фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти, що включає в себе ряд підвидів, з яких для цього дослідження представляють інтерес такі, як парламентський, податковий і відомчий.

Державний фінансовий контроль ефективності витрачання бюджетних коштів закладів вищої освіти слід розглядати як важливий і своєчасний крок в процесі розвитку всієї системи державного фінансового контролю в сфері вищої освіти, що відповідає потребам реформування системи вищої освіти. Необхідність введення такого контролю в систему державного фінансового контролю видатків в сфері вищої освіти зумовлена насамперед тим, що він дозволяє визначати ступінь досягнення запланованих соціально-економічних результатів і тим самим дозволяє давати оцінку ефективності використання бюджетних коштів, призначених для фінансування діяльності певного закладу вищої освіти. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що державний фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти є комплексна і цілеспрямована система економіко-правових дій конкретних органів державної влади, які базуються на законодавчо встановлених положеннях держави.

Для цього дослідження цікавий фінансовий контроль надання достатньої кількості бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення діяльності закладів вищої освіти. Фінансове забезпечення цих закладів базується на кошторисному принципі. Сутність кошторисного фінансування закладів вищої освіти полягає в тому, що ці вони всі свої видатки покривають за рахунок коштів Державного бюджету на підставі затвердженого головним розпорядником бюджетних коштів кошторису.

Основними методами, що дозволяють здійснити цей підвид державного фінансового контролю, будуть: спостереження за підконтрольним об'єктом (закладом вищої освіти) і перевірка, яка проводиться на місці з використанням балансових, звітних і видаткових документів для виявлення порушень фінансової дисципліни.

Якщо говорити в цілому про об'єкт державного фінансового контролю в цій сфері, то він представлений рухом грошових коштів в процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання державних централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів в сфері вищої освіти (Савченко, 2001 : 101).

Аналіз державного фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти слід почати з парламентського контролю в цій сфері. Основним суб'єктом, що здійснює парламентський фінансовий контроль, є Рахункова палата. Вона контролює діяльність закладів вищої освіти в рамках контролю витрачання бюджетних коштів.

Наступним видом фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти є відомчий фінансовий контроль за витрачанням бюджетних коштів, що виділяються цим організаціям, який здійснюється відповідними міністерствами і відомствами. В рамках даного контролю можлива перевірка витрачання коштів на здійснення переданих повноважень в межах встановленої компетенції органом виконавчої влади, що здійснює функції по контролю і нагляду у фінансово-бюджетній сфері, органом виконавчої влади, що здійснює функції по контролю і нагляду у сфері вищої освіти.

За загальним правилом основним контролюючим органом, що здійснює даний вид фінансового контролю, є Міністерство освіти та науки України, якому відпорядкований відповідний заклад вищої освіти або інше міністерство як головний розпорядник бюджетних коштів, у сфері управління якого знаходиться той чи інший заклад вищої освіти (Мінфін стосовно Університету державної фіскальної служби України, СБУ стосовно Національної академії служби безпеки України, МВС України стосовно Національної академії внутрішніх справ України).

Головними напрямками відомчого фінансового контролю в сфері вищої освіти є: а) нагляд за законним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; б) контроль за наявністю і рухом майна; в) перевірка формування достовірної та повної інформації про фінансові результати діяльності підвідомчих закладів вищої освіти.

Здійснення відомчого фінансового контролю від імені, наприклад, Міністерства освіти та науки України, в сфері управління якого перебуває той чи інший заклад вищої освіти, здійснює відповідний Департамент або декілька департаментів МОН України.

Крім внутрішніх контрольних структур, що створюються в МОН України, що здійснюють відомчий фінансовий контроль, подібні суб'єкти контролю формуються і в самих закладах вищої освіти. До таких суб'єктів зазвичай належать бухгалтерії (фінансові відділи), а також контрольно-ревізійні відділи або відділи внутрішнього аудиту закладів вищої освіти, якщо є необхідність в їх створенні. Ці структури є суб'єктами внутрішньоорганізаційного фінансового контролю.

Внутрішньоорганізаційний фінансовий контроль у сфері вищої освіти є самостійною функцією управління, яка реалізується закладом вищої освіти. Головне його призначення – систематичне спостереження за ефективністю фінансово-економічної діяльності, моніторинг дотримання фінансової дисципліни, виявлення внутрішньо організаційних резервів, забезпечення збереження грошових і матеріальних засобів, усунення причин і умов, що породжують фінансові правопорушення.

Суб'єкти, які здійснюють внутрішньоорганізаційні фінансовий контроль в закладі вищої освіти, можна поділити на дві групи: загальні та спеціальні. Перша група суб'єктів, поряд зі своїми основними функціями, виконує ті, які мають відношення до фінансової діяльності (ректор, Вчена рада), А друга – це спеціально створені суб'єкти для здійснення фінансової діяльності і фінансового контролю (бухгалтерії, фінансові відділи та управління і ін.).

Даний вид контролю регламентується внутрішніми документами самого закладу вищої освіти, а саме статутами, положеннями про фінансовий відділ тощо.

Наступний вид контролю, який здійснюється в сфері вищої освіти, - аудиторський (незалежний) фінансовий контроль. Він доповнює державний фінансовий контроль і здійснюється відповідно до закона України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність аудиторами (аудиторськими фірмами). Мета аудиторського контролю – встановлення достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності закладів вищої освіти.

В теорії фінансового контролю прийнято виділяти кілька видів аудиторського контролю в залежності від різних ознак:

1) за суб'єктами, що здійснює аудит, - зовнішній і внутрішній (внутрішньофірмовий);

2) з підстав проведення - обов'язковий і добровільний (ініціативний).

Зовнішній аудит здійснюється сторонніми аудиторами або аудиторськими організаціями на підставі укладеного договору про надання аудиторських послуг або про проведення аудиторської перевірки. Внутрішній аудит проводиться організацією самостійно – власною службою внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит дозволяє оцінити надійність і ефективність системи внутрішнього контролю в закладі вищої освіти. Становлення служб внутрішнього аудиту в закладах вищої освіти проходить досить складно. Дана практика є швидше винятком, ніж правилом. Багато суб'єктів господарювання мають у своїй структурі дані служби, а ось заклади вищої освіти, що не мають на меті отримання прибутку, нечасто використовують практику формування служб внутрішнього аудиту.

Основними завданнями, що стоять перед подібною службою внутрішнього аудиту, є: забезпечення відповідності науковим принципам управління в закладі вищої освіти; оцінка надійності та ефективності системи внутрішнього контролю закладу вищої освіти, а також надання консультаційної підтримки її органам управління на етапі розробки систем і процедур внутрішнього контролю; оцінка системи управління ризиками; оцінка ефективності та економічності управління господарською діяльністю закладу вищої освіти.

У продовження нашого дослідження слід розглянути ще один вид контролю – громадський фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти.

Даний вид контролю заснований на положеннях Конституції України. Конституційні положення встановлюють права громадян на участь в управлінні справами держави, обов'язок органів державної влади та органів місцевого самоврядування забезпечити кожній особі можливість ознайомлення з документами і матеріалами, що безпосередньо зачіпають його права і свободи. Чинне законодавство України передбачає право громадян брати участь як особисто, так і в складі громадських організацій у здійсненні громадського контролю.

Громадський фінансовий контроль можуть здійснювати як окремі громадяни, так і трудові колективи, громадські об'єднання (партії, рухи, профспілки тощо), засоби масової інформації. Об'єкт контролю залежить від завдань суб'єктів контролю. Наприклад, профспілки можуть контролювати своєчасність і повноту виплати закладами вищої освіти заробітної плати, різних соціальних допомог: з тимчасової непрацездатності, при народженні дитини, по догляду за дітьми та ін.

Громадський фінансовий контроль у сфері вищої освіти є діяльністю певних суб'єктів з метою суспільної перевірки і оцінки, а також спостереження за діяльністю закладів вищої освіти на предмет законного і доцільного витрачання грошових коштів і прийнятих ними рішень у фінансовій сфері.

В даний час ми пропонуємо здійснювати громадський фінансовий контроль діяльності закладів вищої освіти за допомогою створення двох основних суб'єктів: Громадської палати України і Українського студентського союзу.

Громадська палата України може брати активну участь в контролі доходів професорсько-викладацького складу і ректорів закладів вищої освіти. За таких умов Громадська палата України може, наприклад, прийняти рішення провести контроль за нарахуванням зарплат і порівняти показники якості роботи закладу вищої освіти з зарплатою її керівника.

Український студентський союз (УСС) як суб'єкт громадського контролю може здійснювати перевірку заявок закладів вищої освіти на придбання будь-якого майна в рамках державних закупівель. У зв'язку з цими обставинами УСС може поставити перед собою мету домогтися встановлення цивільного фінансового контролю над державними закупівлями в сфері вищої освіти і прозорості кошторисів закладів вищої освіти, оскільки виникають обгрунтовані сумніви в нецільовому витрачанні ними грошових коштів.

Попередня форма фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти виражається в тому, що контрольний захід проводиться до початку здійснення господарської діяльності. Наприклад, в рамках державного

контролю це проявляється в перевірці проекту державного бюджету, в якому містяться видатки на фінансування вищої освіти, а в рамках внутрішьоорганізаційного контролю – в перевірці бухгалтерією проекту кошторису закладу вищої освіти на майбутній фінансовий рік.

Поточна форма фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти полягає в оперативній документальній і фактичній перевірці їх господарської діяльності. Переважно цю форму реалізує бухгалтерія в рамках внутрішньоорганізаційного контролю.

Подальша форма фінансового контролю в рамках внутрішньоорганізаційного фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти характеризується розглядом і затвердженням звітів про виконання кошторисів закладів вищої освіти, а при здійсненні державного фінансового контролю відбувається перевірка цільового або нецільового використання бюджетних коштів, виділених на фінансування вищої освіти.

Ревізія є основним методом фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти і являє собою комплексну перевірку діяльності закладу вищої освіти, виражену в проведенні контрольних дій щодо документального і фактичного вивчення законності і доцільності всіх фінансово-господарських операцій, а також достовірності та правильності їх відображення в бухгалтерській звітності.

Метою ревізії закладів вищої освіти є визначення цільового характеру, ефективності та економності використання коштів, як власних, так і державних, а також матеріальних цінностей.

Основним завданням ревізії закладів вищої освіти є перевірка їх фінансово-господарської діяльності з таких підстав:

1) відповідність здійснюваної діяльності закладу вищої освіти установчим документам;
2) обгрунтованість розрахунків кошторисних призначень;
3) виконання кошторисів;
4) використання бюджетних коштів (при їх наявності) за цільовим призначенням;
5) забезпечення збереження грошових коштів і матеріальних цінностей;
6) дотримання фінансової дисципліни та правильності ведення бухгалтерського обліку і складання звітності;
7) обгрунтованість операцій з грошовими коштами;
8) повнота і своєчасність розрахунків з позабюджетними фондами;
9) здійснення розрахунків з оплати праці та інших розрахунків з фізичними особами;
10) обгрунтованість проведених поточних і капітальних видатків.

Наступний метод фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти - це спостереження або моніторинг. В даний час в науковій літературі і податковому законодавстві для позначення подібного методу використовується термін «моніторинг».

Спостереження як метод фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти полягає в отриманні інформації про наявність товарно-матеріальних цінностей, про їх зберігання та використання.

Як метод фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти пропонується саме спостереження, а не моніторинг, щоб уникнути його асоціації з податковим моніторингом, який неможливий щодо закладів вищої освіти, так як вони не відповідають критеріям, зазначеним у податковому законодавстві.

Стосовно фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти, що використовують різні джерела фінансування своєї діяльності, в рамках даного методу вважаємо за доцільне запропонувати такий різновид спостереження, як ендаумент-моніторинг, який представляє собою спостереження за рухом грошових коштів закладів вищої освіти. На нашу думку, едмаумент-моніторинг повинен бути двох видів: зовнішній і внутрішній. Зовнішній ендаумент-моніторинг здійснюється органами державної влади як органами управління відповідним закладом вищої освіти (Мінфіном України, МОН України та ін.).

Внутрішній ендаумент-моніторинг повинні проводити органи управління закладу вищої освіти, наприклад, Вченою радою закладу вищої освіти.

Ще одним методом фінансового контролю, які оцінюватимуть стан господарської діяльності суб'єкта на місцях, є інвентаризація, що дозволяє встановити стан збереження майна в процесі фінансово-господарської діяльності об'єкта аудиту.

Висновки. За результатами дослідження фінансовий контроль за видатками закладів вищої освіти запропоновано визначити як сукупність контрольних дій органів публічної влади, громадських організацій та інших суб'єктів з перевірки дотримання закладами вищої освіти законності, доцільності, ефективності використання виділених головних розпорядником бюджетних коштів грошових фондів з метою реалізації ефективної освітньої політики держави для забезпечення прав і свобод громадян в сфері вищої освіти та виконання ними статутних завдань в частині використання бюджетних коштів.

Основна мета фінансового контролю діяльності закладів вищої освіти є профілактика і своєчасне виявлення порушень ними фінансової дисципліни, а також законності і економічності в управлінні фінансовою діяльністю даних установ.

Громадський фінансовий контроль у сфері вищої освіти запропоновано визначити діяльністю певних суб'єктів з метою суспільної перевірки і оцінки, а також спостереження за діяльністю закладів вищої освіти на предмет законного і доцільного витрачання грошових коштів і прийнятих ними рішень у фінансовій сфері.

З метою більшої дієвості фінансового контролю за видатками у сфері вищої освіти запропоновано створення двох основних суб'єктів: Громадської палати України і Українського студентського союзу.

Список використаних джерел:

1. Монаєнко А.О. Фінансовий контроль і відповідальність вищих навчальних закладів за використанням фінансових ресурсів /А.О. Монаєнко // Право України. 2009. № 8. С. 112–118.
2. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні : монографія / Л.А. Савченко – Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2001. 407 с.

References:

1. Monaienko, A.O. (2009). Finansovyi kontrol i vidpovidalnist vyshchykh navchalnykh zakladiv za vykorystanniam finansovykh resursiv. [Financial control and responsibility of higher education institutions for the use of financial resources]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, 8,* pp. 112–118. [in Ukrainian].
2. Savchenko, L.A. (2001). *Pravovi problemy finansovoho kontroliu v Ukraini [Legal problems of financial control in Ukraine].* Irpin: Academy of State Tax Service of Ukraine [in Ukrainian].

DOI https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.3.9

PERIODYZACJA PODSTAW ZABEZPIECZENIA ADMINISTRACYJNO-PRAWNEGO WSPÓŁCZESNEJ PAŃSTWOWEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ

Viacheslav Medianyk
kandydat nauk politycznych
ORCID ID: 0000-0003-3456-4472
kafedra_zpd@ukr.net

Adnotacja. W artykule za pomocą metod formalno-logicznych, porównawczych i logiczno-semantycznych przeanalizowano główne okresy powstawania i rozwoju państwowej polityki społecznej, podsumowano główne kierunki i cechy działalności społecznej na różnych etapach historycznych. Okazało się, że państwowa polityka społeczna na Ukrainie bierze początek swojej formacji od czasu uzyskania przez Ukrainę niepodległości. Od czasu niepodległości w różnych okresach historycznego rozwoju państwowej polityki społecznej utworzono odpowiednie ramy regulacyjne i prawne określające jej treść, kierunki i priorytety, podmioty tej polityki, kompetencje organów władzy publicznej w zakresie jej tworzenia i wdrażania. Uzasadniona opinia dotycząca wyodrębnienia w historii powstawania i rozwoju ustawodawstwa dotyczącego państwowej polityki społecznej sześciu głównych okresów: (kryzysowy) – 1991-1996; (antykryzysowy) – 1996-2000; (stabilizacyjny) – 2000-2004; (stały) – 2004-2008; (przedreformatorski) – 2008-2014.; (integracja europejska) – od 2014 r. do dzisiaj. Teoretycznie uzasadniono, że przeprowadzone w pierwszych latach niepodległości reformy były nieskuteczne, co wpłynęło na obniżenie standardu życia i pogłębiło kryzys społeczny.

Słowa kluczowe: polityka społeczna, kształtowanie, rozwój, reformowanie, stabilizacja gospodarki, regulacje prawne.

PERIODIZATION OF FUNDAMENTALS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF MODERN STATE SOCIAL POLICY

Vyacheslav Medyanik
Candidate of Political Sciences
ORCID ID: 0000-0003-3456-4472
kafedra_zpd@ukr.net

Abstract. The article uses formal-logical, comparative and logical-semantic methods to analyze the main periods of formation and development of state social policy, summarize the main directions and features of social activity at different historical stages. It was found that the state social policy in Ukraine dates back to the time of Ukraine's independence. Since independence, in different periods of historical development of state social policy, the relevant legal framework has been formed, which determines its content, directions and priorities, the subjects of this policy, the powers of public authorities in its formation and implementation. The opinion on the separation of six main periods in the history of formation and development of the legislation on the state social policy is substantiated: (crisis) – 1991-1996; (anti-crisis) – 1996-2000; (stabilization) – 2000-2004; (permanent) – 2004-2008; (pre-reform) – 2008-2014; (European integration) – since 2014 to this day. It is theoretically justified that the reforms carried out during the first years of independence were ineffective, which led to a decline in living standards and deepened the social crisis.

Key words: social policy, formation, development, reforming, stabilization of economy, normative-legal provision.